

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25—
celoletno: Din. 100—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VII.

Dunaj, 7. septembra 1927.

Št. 36.

Tretji manjšinski kongres.

V dneh 22., 23. in 24. avgusta se je vršil v Ženevi tretji kongres narodnosti ob veliki udeležbi. Bilo je nad sto zastopnikov manjšin, številno zastopnikov tiska in drugih udeležencev.

Velika in zdrava misel je leta 1925. združila evropske manjšine k prvemu kongresu. Dal si je nalogo, da pribori številnim manjšinam mednarodno zaščito in da jim pripomaga do obstoja, do naravnega razvoja v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru v okviru držav, v katerih živijo. Enaka usoda manjšin je dala prvemu kongresu značaj prisrčnosti. Čimbolj pa se je razmotrivalo, kako naj se zavaruje posameznim manjšinam obstoj, tem bolj je začelo postajati manjšinsko vprašanje kočljivo in pri drugem kongresu se je že pokazalo, da ni mogoče rešiti manjšinskega vprašanja po enem kopitu. Pokazala se je namreč velika razlika med različnimi manjšinami. Nove, po vojski nastale manjšine so močne in zavedne v celoti, stare manjšine pa, ki so že dolgo bile pod pritiskom, so oslabiljene, ker je en del že zgubil svojo zavednost, ohranil pa jo le drugi del, marsikje le manjši del. Kljub temu so vse manjšine stale na stališču, da se nobena manjšina ne odreka svojemu nezavednemu delu, tudi ne, če bi že nastopal proti lastnemu narodu, h kateremu pripada po krvi, jeziku in značaju.

Tretji kongres bi naj dal temu stališču prav, s tem da bi sprejel kot manjšino tudi Frize iz Nemčije, ki so tudi v večini nezavedni ali že nemškomišleči in se samo manjši del čuti kot manjšina. In ta manjši del je že pred prvim kongresom prosil za sprejem. Nove, močne manjšine so zagovarjale, da se tako oslabiljena manjšina ne sprejme, stare oslabiljene pa so sprevidele enakost položaja svojih manjšin s položajem manjšine Frizov ter so

zagovarjale sprejem iz načelnih ozirov. To vprašanje je vplivalo na ves potek kongresa.

Kongres je otvoril od vseh zelo čislani zastopnik Slovencev in Hrvatov v Italiji dr. Wilfan iz Trsta, ki je bil spet izvoljen za predsednika. Po uvodnih besedah je izjavil, da bo glavno delo kongresa sestava pravil za kongres, da se bodo nove manjšine, ki prosijo za sprejem, sprejele še le na podlagi novih pravil. Nadalje je povdarjal, da narašča zanimanje za narodne manjšine in da je vprašanje manjšin vprašanje sporazumnega življenja v Evropi. Posebej je povdarjal, da se manjšinska vprašanja nikdar ne smejo reševati brez prizadetih narodnosti ali celo proti njim, kakor se je to skušalo. Spodbujal je, da naj se čutijo vse manjšine solidarne (enega duha) in da naj ostane manjšinska politika tudi za naprej evropska, poštena in človečanska. V imenu nemških manjšin je govoril dr. P. Schiemann, ki je povdarjal, da Nemci niso proti oslabiljenim manjšinam, ampak da priznavajo enakopravnost vseh manjšin brez vsake omejitve. V imenu slovanskih manjšin je govoril Poljak dr. Kačmarek iz Berolina v tem smislu, da se udeležujejo kongresa le pod tem pogojem, da kongres dejansko ne dela razlike med manjšinami, ampak da vse delo preveva enotni duh skupnosti.

Na to je kot prva točka prišlo na dnevni red sklepanje o resoluciji, ki jo objavljamo posebej.

Posameznih nadaljnih govorov ne bomo navajali, v potrebi jih bomo poklicali na pomoč v boju za naše pravice. Glavno delo se je vršilo v komisijah, kjer so se obravnavala važna vprašanja glede pravic materne jezika, razmerja manjšine do večine, do države, glede medsebojnega občevanja manjšin, skupnega glasila manjšin itd. Največje težkoče pa je imela komisija za sestavo pravil in sicer zavoljo tega, ker so si zastopniki močnih manjšin

hoteli zagotoviti odločilno moč za vsako nadaljno glasovanje in so to moč že izrabljali proti Frizom, ki jih nikako niso hoteli sprejeti, čeravno Frizi pripadajo germanskemu narodu. Na to Danci in slovenske manjšine niso mogle pristati in je kongres privedlo do krize. Manjšine v Nemčiji, to so Danci, Poljaki, lužiški Srbi, so po kratki izjavi, ki jo je prečital dr. Kačmarek, izstopile iz kongresa. Slovanske manjšine iz drugih držav so z njimi zapustile kongresno dvorano, ker so bile prepričane, da ima kongres le tedaj svoj veliki pomen, ako v njem ne prevladuje moč, ampak solidarnost (eden za vse, vsi za enega) vseh manjšin.

Odhod Dancov in Slovanov je napravil globok vtis, kar se je pokazalo v tem, da se je kongres prekinil tik pred zaključkom in da so časniki obsuli te skupine in želeli podrobnejših pojasnil. Po zopetni otvoritvi kongresa so se sprejeli sklepi, v kolikor so jih posamezne komisije pripravile. Sklenilo se je, da je dolžnost narodnih manjšin, da se medsebojno podpirajo, posebno pri sodelovanju v zakonodajnih zadevah. Druga resolucija izraža potrebo, da nastopa solidarno v vseh zadevah, ki se tičejo obrambe pravic narodnih manjšin. Tretja resolucija pa izraža željo po ustanovitvi skupnega glasila narodnih manjšin, ki naj bi pespeševalo medsebojno spoznavanje posameznih narodnosti. Na to se je kongres zaključil.

Da se popreči napačno tolmačenje odhoda, so še zvečer Danci in Slovani dali listom na razpolago izjavo, v kateri so podrobneje navedli razloge, zakaj so dvorano kongresa zapustili. Upamo, da bo ta korak rodil ta sad, da bodo vse skupine zastopale le svoje manjšinske pravice v okviru tistih držav, v katerih živijo in da bo štrti kongres preveval spet oni prisrčni duh, ki je vladal na prvem kongresu.

Ženevski kongres pavdarja ...

Ko so nemške stranke v našem deželnem zboru v vsej naglici vložile predlog o kulturni avtonomiji Slovencev, so ta svoj predlog zagovarjale tako, da sicer niso upoštevali vseh želj Slovencev, a da so se držale sklepov manjšinskih kongresov, katerim da so dale prednost pred željami koroških Slovencev. Kdor razloge nemških strank čita in ne pozna razmer, bi mislil, da Slovenci na Koroškem zahtevamo reči, ki so v nasprotju s sklepi manjšinskih kongresov, na katerih smo bili vsakokrat zastopani in smo tudi glasovali za sklepe. To se pravi po domače: Mi doma uganjamo drugo politiko, kakor jo v Ženevi zastopamo. Ker nam nemške stranke posredno to očitajo in se zraven sklicujejo na sklepe manjšinskih kongresov, je bila nujna potreba, da tretji manjšinski kongres zavzame svoje stališče k temu sklicevanju in preišče, ali se nemške stranke po pravici sklicujejo na kongrese ali ne. Ta zadeva je prišla kot prva točka na dnevni red. Pribilo se je, da so nemške stranke brez sporazuma z nami vložile predlog v deželnem zboru, pribilo se je, da poročilo o razlogih predlogov (Motivenbericht) povdarja, da obstoja spor (Widerstreit) med zahtevami manjšine in med tem, kar ponuja predlog avtonomije in da se je ravno v tem dala prednost sklepom manjšinskih kongresov. Ko se je to pribilo, je bilo javno vsem na-

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Kapelški punt.

(Nadaljevanje.)

Bilo je začetkom meseca novembra. Mrzla burja je pihala sem skozi Tabre in vrhove gora je belil že sneg. Anka je videla, da je šel pisar zjutraj proti Obirskemu; ognil se je od daleč njene hiše. Rada bi še govorila enkrat z njim, ga prosila, da jo reši sramote, ker ve da njena mati, ki je postajala vedno bolj slabotna, umre od žalosti. Vedela je, da se vrne proti večeru po isti poti. Vzela je jerbašček, da bi izgledalo, kot bi šla k sosednji. Obstala je za robom, kjer bi je Robert ne videl.

Ravno je zašlo solnce in že se je vlegel prvi mrak na zemljo, ko prikoraka po poti Robert. Ko ga zagleda Anka, ji začne srce hitreje biti, bila je razburjena, a sedaj je prilika. Ojunači se, stopi nekaj korakov naprej in že stoji pred Robertom. Le-ta prebledi in hoče iti naprej, ne da bi pozdravil.

Anka ga ustavi, proseče pogleda in pravi: „Robert, trenutek samo postoj in me poslušaj.“

„Proč od mene, hinavka,“ zarohni nad njo Robert vznevoljen in v vidni zadregi.

„Kaj sem ti storila, ali me nisi ti zapeljal v sramoto, če imaš srce, usmili me.“

„Hahaha, tebe usmiliti, idi k tistemu ljubemu Tomeju, ki si mu prej visela na vratu.“

„To ni res, le tebi sem bila udana in na te sem zaupala.“

„Kako sladko se delaš, na drugi strani me tvoj brat napada in tvoj prejšnji ljubimček, s tako sodrgo se naj pajdašim.“

„Saj nisem jaz kriva, brat je to storil v razburjenosti, oprostí mu.“

„Jaz odpustiti, nikdar, to plača krvavo, kar je storil meni in tudi onemu fantalinu ne prizanesem, ki je pomagal, mene zasramovati.“

„Robert, ne muči nas, poglej, kako sem nesrečna, vrni mi čast, spolni svojo obljubo, da dobi otrok pošteno ime.“

In Anka pade na kolena in dvigne roke proti Robertu. Svetle solze ji zabliščijo v očeh. A Robert se obrne v stran in hoče nadaljevati svojo pot. Anka se ga hoče okleniti vsa obupana, a Robert jo potisne od sebe, se zakrohoče in reče:

„Le idi k onemu, naj te on poroči, jaz imam boljšo nevesto kot si ti.“

„Robert!“ vzklikne Anka v silni bolesti, „zapomni si, mogoče ti bo žal, a prepozno bo, sreče ne najdeš.“

„Vem, da mi ne želiš kaj dobrega, le hodi tvoja pota, jaz pa svoja.“

(Dalje sledi.)

rodnostnim skupinam na kongresu, da se naše nemške stranke po krivici sklicujejo na sklepe kongresov, ker se niso držale enega važnega sklepa, prvega sklepa na lanskem kongresu, ki povdarja, da je predpogoj za vsako kulturno avtonomijo sporazum z manjšino, kateri se hoče kulturna avtonomija dati. Ta sporazum se ni dosegel, naša poslanka niti obveščena nista bila da se predlog vloži, da, bila je taka naglica, da niti vsi nemški poslanci, ki se zanimajo za predlog, niso utegnili ga prebrati.

Narodne manjšine v Nemčiji in Avstriji ter vse slovanske v vzhodnih državah so takoj spoznale veliki načelni pomen tega vprašanja, da se že od vsega začetka prepereči ali vsaj obsoja, da bi se kje reševalo manjšinsko vprašanje na način, ki ga manjšina ne more sprejeti in pa bi se zraven sklicevalo na kongrese, na katerih je dotična manjšina zastopana. Povdarjale so te skupine tudi, da kulturna avtonomija ni edina pot za rešitev manjšinskih vprašanj, ampak so še druga pota. Nemške skupine so pa zagovarjale, ker njihovim razmeram tako prija, kulturno avtonomijo na podlagi prostovoljnega priznanja kot edino pot rešitve. Končno so bili vsi ene misli, da se morajo nemške stranke z nami sporazumeti, ako hočejo manjšinska vprašanja pri nas rešiti po sklepih manjšinskih kongresov. Zato je kongres sklenil, predno je prešel na dnevni red, kot prvo točko, resolucijo, ki se glasi:

„Na Koroškem so vse nemške stranke vložile predlog o kulturni avtonomiji slovenskega ljudstva, ki se v svojem uvodu o razlogih sklicuje na sklepe manjšinskih kongresov kot pravni vir.

Kongres vzame to z zadoščenjem na znanje in pozdravlja ta korak. Kongres pa pri tem povdarja, da je soglasje z manjšino v temeljnih vprašanjih predpogoj za uresničenje namenov kongresa.“

Ta sklep je za nas zadoščenje za naše prizadevanje. Mi hočemo, da se pri nas tako uredi, da se nam vsem, ki po jeziku in kulturi ne glede na strankarsko opredeljenje, spadamo k slovenskemu narodu, zagotovi narodno življenje. Potem še le bomo zadovoljni, konec bo naših pritožb, ker bomo imeli življenje zagotovljeno.

„Miklova Zala“ ali Čuvajmo našo zemljo!

Kdo ne pozna povesti o Miklovi Zali, povesti iz strahotnih turških časov? Turki so udrli v naše kraje. „Pred njimi jok, za njimi stok, pomagaj zdaj nam večni Bog,“ kakor poje pesem. Toda naši predniki niso pričakovali Turkov prekrižanih rok. Branili so svojo slovensko zemljo. Z orožjem v roki so se postavili roparjem nasproti. Za križ častni in svobodno zlato!

Turki ujamejo Zalo. Tirajo jo v daljno Turčijo. Toda Zala ne pozabi domovine. Zvesta ostane veri in domovju. Po sedmih letih se vrne. Velike vode ne pogasijo ljubezni, pravi sv. pismo. Sedem dolgih let ujetništva ne pogasi v Miklinem srcu ljubezni do ljube slovenske koroške domovine, do vere Kristove, do mile slovenske pesmi in slovenske govorice.

Miklova Zala je simbol (znak) zveste ljubezni do domače zemlje, do ljube koroške slovenske domovine.

Rojaki! Čuvajmo našo zemljo! Zemljo, ki so jo naši predniki branili v ljutih bojih proti Turkom! Ostanimo zvesti tej zemlji, ne prodajamo je tujcem!

V zadnjem času skušajo nakupiti posestev med nami Nemci iz rajha. Hočejo nas pregnati z naše zemlje. Posreduje kor. Heimatdienst. To ni Heimatdienst, to je Heimatverrat! To ni varstvo domovine, to je uničevanje domovine! Kajti, kaj je domovina? Domovina, to je naša zemlja, to so naša polja in lesovi, to so naše hiše in domovi, to je naš mili materinski jezik, to je naša pesem, to so naše šege in običaji. Prodati domačijo tujcu, to se pravi izdati svojo domovino! Kjer so nekdanj živeli naši predniki, ki so s trudom in znojem obdelovali to lepo zemljo, ki so jo, če treba, branili z orožjem v roki, to zemljo naj mi prodamo tujcem, v naših domovih naj utihne naša pesem in naša govorica in naj se razlegajo po njih tuji glasovi?

Rojaki, ne posnemajmo izdajalskega Tre-soglava in Almiere, ki sta izdala našo zemljo Turkom, posnemajmo Zalo, Mirka in njegove junaške tovariše, ki so branili lepo slovensko zemljo s svojo srčno krvjo in so ji ostali zvesti tudi v najtežjih časih!

Čuvajmo našo zemljo! Ne prodajamo svoje zemlje tujcem! Ostanimo zvesti svoji lepi zemlji!

Naj vlada v nas duh Miklove Zale!

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Sredi septembra se spet sestane državni zbor na Dunaju in misli zasedati do decembra, ker ga čaka mnogo dela. Glavno delo bo državni proračun za leto 1928. Državne izdatke hočejo zvišati za celih 10% in je finančni minister že pristal na to. To je mogel, ker imajo državne blagajne mnogo denarja. Že v prvi polovici leta 1927 je država dobila 21 milijonov šilingov več dohodkov, kakor je pričakovala. Na davkih je država dobila v prvi polovici letošnjega leta 25 milijonov šilingov več. Državnih in deželnih davkov pride v Avstriji na osebo 238 šilingov. Grozna svota! Namesto da bi država znižala davke, pa hoče izdatke zvišati, davke pa pustiti v enaki višini. Kako grozno nas pritiskajo davki, vemo vsi, ki jih moramo plačevati. To bi morali vedeti tudi državni poslanci. Videli bomo, ali se bodo potegnili v prvi vrsti kmetski poslanci za kmete. Ti pač vedo, kako se kmetje zadolžujejo, da ravno za to pri vseh posojilnicah primanjkuje denarja, pa še ne morejo vsem proslcem za posojila ustreči. Kaj pomaga, če velike stranke pred volitvami vse mogoče obljubujejo svojim volilcem, na Dunaju pa pozabijo na svoje obljube, molčijo ali pa se puste preglasovati, čeravno pri vladi sodelujejo. Obljubuje se tudi, da bodo obravnavali carino in da hočejo pri tem doseči, da se kmetom v prid zboljšajo določbe glede uvoza živine in žita. Lotiti se tudi hočejo zadnjega ostanka iz vojske: krivične postave o varstvu najemnine hiš, a bojimo se, da bo vlada kljub svoji večini spet odnehala soc. demokratom in bo ostalo pri starem, po domače povedano: država od mestnih hiš spet ne bo dobila davka, ker je najemnina tako nizka: plačevali bodo davke ljudje na deželi in to naj bo plačilo za to, da ljudje na deželi delajo dvakrat toliko in trikrat tako težko kakor v mestih. In pri vsem tem naj se kmet veseli svojega dela in naj bo še navdušen za vlado, ki ga obira do golega. Zraven tega pa naj še zboljšuje svoje gospodarstvo in zboljšuje plačo svojim poslom, če bi le mogel, saj naš kmet šteje posla k družini. Vse to bi imeli uvideti državni poslanci in od vlade zahtevati znižanje bremen, namesto da se zvišujejo državni izdatki in najbrž še plača državnih nastavlencev. Sliši se namreč, da so ti že zvedeli, da ima država denar in zato spet hočejo imeti zvišane plače. Imajo redno in zadostno plačo, so zavarovani za starost, za bolezen, imajo vsako leto dopust, ki ga skoro vsi preživijo v letoviščih, a še niso zadovoljni. — Dunajska občinska straža dela županu velike preglavice. 345 mož je hotel odpustiti iz službe, pa so se branili. Še le, ko jim je obljubil, da jih nastavi pri upravi mestnih vrtov in mestnega pokopališča, so bili zadovoljni. Pri oddaji orožja se je pokazalo, da manjka 200 pištol. — Naša vlada išče v Londonu novega posojila. Izposoditi si hoče 400 milijonov šilingov, da s tem denarjem preuredi železniške proge Dunaj—Gradec—Špilje in Dunaj Solnograd tako, da bode mesto pare vozila vlake elektrika. Sedaj se tako preurejuje proga skozi Tirolsko. S tem se hoče naša država izogniti nakupovanju tujega premoga, vodnih sil pa ima dovolj, lahko zida elektrarne, če ima le denar.

Inozemstvo.

Jugoslavija. Volilni boj je v največjem razmahu. Ogromna večina strank se poslužuje dovoljenih sredstev, da ohrani in pridobi volilce za se. Edino izjemo je napravila Radičeva stranka, ki je izdala okrožnice, da je treba njene nasprotnike pregnati iz službe in jih bojkotirati pri vsakem koraku. Posledica te okrožnice, ki so jo nekateri pristaši najbrž razumeli tako, da je treba pristaše drugih strank s silo odstranjevati, je bila, da sta dva Radičevca v

Čučerju ubila kmeta Tolana, ker je bil pristaš ljudske stranke. Prekrižala sta mu roke okrog vratu, ga valila iz gostilne po stopnicah na prosto in ga suvala. Eden od morilcev je še potem, ko je Talan ležal na cesti na pol mrtev, vpil nad njim: „Ker si Jezusove stranke, umri, mi bi te razpeli, pa nimamo kam!“ Oba krivca sta že zaprta. — Vedno bolj se množijo glasovi, da se dela za zблиžanje med Jugoslavijo in Bolgarijo. Potrijuje se vest, da se je jugoslovanski kralj iz Beljaških toplic odpeljal v Monakovo, kjer sta se sešla z bolgarskim kraljem Borisem. Menda se bo kralj Boris še letos zaročil s sestro jugoslovanske kraljice, princeso Ileano. Upanje, da se razmere med Jugoslavijo in Bolgarijo vedno bolj ublažujejo in da se sklene sporazum, dnevno raste. Največja ovira za sporazum so še Macedonci, ki očitno delajo na revolucijo. Ako se sporazum posreči, potem bo na Balkanu zagotovljen mir in italijanske spletke in nade na Balkanu brez pomena. — Minuli teden, 24. avg., je obiskalo 650 slovenskih delavcev iz Vestfalije, kjer si v rudokopih služijo svoj kruh, svojo domovino. Na Jesenicah in Bledu so bili prisrčno sprejeti. Na kolodvoru v Ljubljani so jih nad vse slovesno sprejeli in jih v sporedu spremljali v veliko dvorano „Uniona“, kjer jih je mesto pogostilo. V sprevedu so rudarji nesli 15 zastav svojih društev, vse s slovenskimi napismi. Med temi zastavami so bile tudi tri zastave ženskih društev. Z rudarji so prišli duh. svet. Jan. Kalan in 17 nemških duhovnikov, ki vzorno skrbijo za slovenske rudarje, posebno župnik Tensundern, ki govori slovensko, kakor bi bil rojen Slovenec. Zato jih delavci tako ljubijo, duhovniki pa jim vračajo ljubezen in so jih zato tudi spremljali na obisku v domovino. V dvorani so došli goste pozdravit mestni komisar dr. Mencinger kot gostitelj, nato g. knezoškof Jeglič, veliki župan dr. Vodopivec, predsednik ljubljanske oblasti dr. Natlačen in drugi. Zahvalil se je za prisrčni sprejem g. vikar Tensundern. Po kosilu so si gostje ogledali znamenitosti Ljubljane, večina pa je odšla obiskat svoje sorodnike in znance. Iz vsega tega vidimo nekaj posebnega, namreč, da se slovenski rudarji niso potujčili, to pa zato ne, ker si vestfalski nemški duhovniki prizadevajo, da slovenskim rudarjem nudijo verski pouk v domačem jeziku rudarjev, prav kakor zahteva katoliška cerkev po celem svetu, in da delavce zbirajo v posebnih društvih. Brez te pomoči bi vestfalski Slovenci nikoli ne imeli tako razvite in trdne organizacije. — In pri nas? Koliko katoliških društev je zapalo — ker nimajo vodnikov po srcu vestfalskih duhovnikov!

Francoska. V Parizu je zborovala interparlamentarna konferenca poslancev raznih držav. V imenu Avstrije sta govorila poslanca dr. Weiss in Födermayr. Prvi je povdarjal, da je Avstrija izvršila denarno ozdravljenje, sedaj jo pa čaka veliko težje gospodarsko ozdravljenje, za katero se Avstrija sama preslaba, zato naj ji pomagajo vse evropske države; drugi je govoril o našem kmertijstvu, ki se bori za svoj obstoj in vsled svoje slabosti ne more kupovati tovarniških izdelkov, zavoljo česar trpi tudi naša industrija in naše obrti. Predlagal je sklep, da vse evropske države sklenejo carinsko zvezo.

Amerika. V števil. 33. smo poročali o dveh Italijanih, ki sta oropala in umorila leta 1920 dva uradnika, ko sta nesla denar za delavce v tovarno. Ko bi imela biti letos umorjena, so bili v Ameriki in Evropi veliki izgredi, tako da so usmrtitev preložili. Dne 22. avg. pa so jo le izvedli. Spet so bili veliki izgredi v Ameriki in Evropi. V Bostonu, kjer sta bila Sacco in Vanzetti usmrčena z elektriko, so bile ječa, sodnja in vsa okolica močno zastražene.

Trupli so sežgali, da pepel prepeljejo v Italijo. Okoli 200.000 ljudi je razgrajalo po mestu. V Parizu in raznih drugih francoskih mestih je prišlo do spopadov med razgrajaci in policijo. V Ženevi so bili dan pred usmrtitvijo in zvečer po usmrtitvi veliki izgredi, pri katerih je bil ustreljen nedolžen opazovalec, ravno ko je stopil iz hiše. Najhujše je trpela palača Društva narodov, kjer so pobili vsa okna. Veliko je tudi trpela palača, v kateri so bili ravno zastopniki manjšin pri družabnem večeru. Ukrotili so razgrajaje z vodo od dveh motornih brizgalnic.

DOMAČE NOVICE

Popravek. Pri naznanilu o začetku pouka za večja dekleta se je zadnjič vrinila pomota. Pouk se začne 3. novembra.

Hodiše—Bilčovs. V nedeljo dne 11. sept. priredi društvo „Bilka“ iz Bilčovsa izlet v Hodiše, kjer se uprizori lepa igra „Roza Jelodvorska“ v domu sv. Jožefa. Obeta se nam zelo lep užitek, za to so vsi naši prijatelji in prijateljice prisrčno vabljeni.

Celovec. V Milštat na Zg. Koroškem je nagloma umrla žena Ogra dr. Erdelyja. Zvedelo se je, da je jo mož hotel umoriti že 30. avgusta s tem, da je jo potisnil v neki soteski čez skalo in je padla 15—20 metrov globoko. K sreči se žena ni posebno poškodovala. Teden navrh pa je nagloma umrla in je bila pokopana. Vsled ovadbe, da je bila umorjena, so jo izkopali in našli na vratu znamenja, da je bila zadavljena. Širile so se nove govorice, da je bila žena tudi zastrupljena. Še enkrat jo izkopljejo in najdejo, da je bila zastrupljena s strupom Veronal in da je jo mož davil, ko je vsled posledic strupa že umirala. Živinskega moža, ki se je po pogrebu kar odpeljal, je na zahtevo celovške sodnije ogrska policija v Budapešti aretirala, ko je izstopil iz vlaka. Kakor se poroča, jo je mož umoril, da bi dobil visoko zavarovalnino. Že na dan smrti je brzojavil zavarovalnici, da mu je žena umrla. Na drugi strani pa je imel veliko dolgov in je ena večja menica ravno potekla, za to je tako nujno rabil denar.

Otok. (Vlom.) Dne 28. avgusta po noči so tatovi vdrlji v cerkev in vlomili vse nabiralnike. Prišli so v cerkev skozi okno pri levem stranskem oltarju. Ker ima g. župnik navado, da izprazni nabiralnike vsak teden, tatovi niso mogli veliko kaj dobiti. Seve, upali so na bogat plen, ker je znano, da tujci pri ogledovanju cerkve radi darujejo za vzdrževanje starodavne in lepe stavbe.

Šmarjeta pri Velikovcu. (Vlom.) V noči od 24. na 25. avgusta so neznani zlikovci vlomili v jedilno shrambo pri Martinu ter odnesli 20 kg masti, dva hleba kruha, nekaj jajc in moke. Gospodinja je zapazila tatvino še v isti noči in tudi orožniki so bili takoj obveščeni, vendar se tatov ni moglo izslediti. Posestnik je še videl postavo, ki je smuknila mimo hiše brez tovara; blago so odnesli že prej in so se hoteli najbrž še vrniti, ker shramba še ni bila prazna. Hiša stoji na samem nad vasjo blizu gozda, vsled česar je posestnik svojčas prošil za orožni list, a ga ni dobil, ker baje ni bilo dokazov za potrebo. Odbita prošnja je pomnožila število tistih prošenj, katere so vložili zavedni Slovenci.

Bistrica v Rožu. V nedeljo dne 28. avgusta je bil na Mačah semenj. Tovarniški delavec ga je obhajal v torek. V spremstvu žene se vračal mimo cerkve v Bistrici domov, malo dobre volje. Na stopnicah je spodrsnil in padel čez skalo v potok, kjer je mrtev obležal.

Kratke novice s Koroške. V nedeljo dne 21. avgusta je bil del mesta na letališču, kajti uprizorjen je bil letalski dan. Rajhovski piloti so kazali svojo letalsko umetnost; stotnik Gröbedinkel se je postavljal s svojim zrakoplovom na glavo in se prevračal na stran, Rhode pa je skočil 500 m visoko iz zrakoplova s padalom na zemljo. V splošnem letalski dan ni zadovoljil. — Celovski listi svarijo turiste pred prestopom italijanske državne meje, ker se je že večkrat pripetilo, da so bili turisti odvedeni v zapor tudi z vidiranimi potnimi listi čisto po nedolžnem. Italijani delajo s takim postopanjem najboljšo propagando za tujski promet. Deželna vlada sedaj razglša, da je prehod preko meje dovoljen le na določenih točkah. — V poslopiju hiše Koroške banke na Novem trgu se je utaborila Bavarska banka. — Župnija in proštija v Dobrli vasi je razpisana do 22. septembra. — 6 brigada bo imela letos manevre tudi ob Ljubeljskem sedlu. Namen teh vaj ni samo vojaški, temveč hoče tudi vpostaviti zvezo med podeželskim prebivalstvom in vojaštvom. — Pri Pastotniku na Obirskem je nekdo vlomil in odnesel stvari za 332 S. — Freischar zahteva, da se mora odstraniti v Goričah spominska plošča z napisom: Tukaj

je padel poročnik Sirnik v junaškem boju za domovino, ker ni padel za domovino, temveč v neopravičenem osvojevalnem boju. — Dne 20. avgusta je bilo na Koroškem 1729 podpirlnih brezposelnih. Število je začelo zopet stalno rasti, na deželi pa ni delavcev. — V gostilno Šašl-Ovčar v Doleh pri Borovljah je bilo vlomljeno. Vlomilec je odnesel blaga za 135 S. Menda kradejo cigani, ki jih je vedno več. — Okrajno sodišče v Celovcu je moralo preložiti kazenske obravnave, ker nima na razpolago zapisnikarja. — K Hribniku v Tukah pri Radišah je prišel nek 50leten gospod z aktovko in ukradel 100 S. Zaklepajte svoje hiše! — V Drumljah pri Labudu je pogorel skedenj Franca Šušnika, ki se je mudil ta dan z ženo v Jugoslaviji. Ko so ljudje spravljali stvari na varno, so opazili, da manjka vse perilo. Iskali so in ga našli v neki votlini. — Dne 26. avgusta je padel na Karavankah sneg. — Potnik Hans Škorjanc je izvabil raznim zdravnikom denar za proteze in ga sam obdržal. Zaseduje ga sodnija. — Lansko šolsko leto je bilo v Marjanišču 165 dijakov.

Črna pri Prevaljah. Župnijo v Črni, kjer je bil župnik nam vsem znani prerano umrli g. Dobrovce, je dobil spet naš znanec, g. Vinko Razgoršek, do plebiscita župnik v Št. Lipšu pri Rajneku. Študiral je v Celovcu bogoslovje in se je že kot bogoslovec veliko bavil z delavskim vprašanjem. Zato vemo, da bo velik prijatelj rudarjev, ki jih v Črni zelo veliko.

Žihpolje. Nedavno je pri Humberku ustavil orožnik potnika in ga vprašal po listinah. Izkazal se je, da je Tomažič Anton iz Poljane, a ni imel potnega lista. Zato ga je orožnik aretiral, da ga izroči okrajnemu glavarstvu. Ko se na cesti pri Vršti vasi bliža nek avto, Tomažič smukne v gozd in orožnik ga zasleduje. Namah Tomažič obstoji za debelo smreko, nameri revolver, ustrelji na orožnika, spet beži ter še štirikrat ustrelji, a nobedenkrat ne zadene. Tako je bil tudi orožnik primoran, da rabi orožje in ustrelji kake trikrat iz svoje pištole, a tudi ne zadene. Ves zmučen vsled bega se Tomažič uleže na tla in drži revolver v roki. Orožnik ga je mogel razorožiti še le, ko sta mu na pomoč prišla cestar in še nek posestnik. Ne razumemo, zakaj ni šel Tomažič z orožnikom na okrajno glavarstvo, kjer bi navedel razloge in se opravičil. Ako so bili njegovi potni nameni pravilni, bi se mu ne zgodilo nič hudega, tako bo pa pela druga.

Šmarjeta pri Velikovcu. Odkar so po landbündlarskem sistemu postavljeni novi cerkveni ključarji, so meni nič, tebi nič, najeli želinskega organista, da usiljuje nemško petje v cerkvi. Gospod provizor Gsöls, Nemeč, to je tisti gospod, ki je oznanil, da bo vsako zadnjo nedeljo meseca nemška pridiga, niti ene pridige v slovenskem jeziku ni privoščil faranom, čeravno je tukaj pristna slovenska fara. V domačem jeziku bere samo berilo, po berilu pa nemško pridiguje, češ, da tako zato dela, ker njegova mati slovensko ne razume. Ta pa mu je iz gotovih vzrokov, ki jih v listu nočemo objavljati, že davno ušla. Vprašamo se, za koga sedaj nemško pridiguje, ko je vendar nekdanj rekel, da je v Šmarjeti samo en pravi Nemeč. Slovenci smo vedno spoštovali duhovnike, jih podpirali in jim pomagali, nismo jih pozabili, ko je Volkswehr župnišče popolnoma izropal in celo odgnal župnika Dolinarja. Ko je g. Vornik izročil faro g. Kovaču v oskrbo, je rekel pomenljive besede: V tej fari dobiš celo kolonijo dobrih faranov in ravno ti dobri farani so prvi kupili in plačali nove zvonove. Iz ljubezni do cerkve in zvonov so pomagali plačati tudi nemškomislečim rojakom, ki so se plačilu uprli. S tem so rešili celo faro sramote, da ni bilo treba prodati kak zvon. V plačilo pa ne slišimo nobene pridige več v jeziku, ki so ga nas vse učile naše matere. Ali ni tudi gosp. Križaj v knjižici „Ob ednajsti uri“ v imenu Nemecev obljubljal, da vse pri starem ostane?

Rikarja vas. (Bela žena.) Zopet je posegla smrt v naše vrste in nam vzela enega izmed naših najboljših mož. Andrej Mičej, čevljarški mojster, pd. Ahac, je dne 30. avgusta po dolgi jako mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal. Črevesna tuberkuloza mu je v 60. letu njegove starosti ustavila tok življenja. Rajni je bil mož značaj, ki se je vedno zavedal svojih verskih in narodnih dolžnosti. S kakšnim veseljem je

pomagal, ko smo avgusta 1925 pripravljali za zlato mašo čg. Ivana Volavčnika. Pomagal je postavljati cvetlice in vrejati vence. V slučaju pomanjkanja strežnikov je v tukajšnji podružnici tudi stregel pri sv. maši. Mož visoke rasti je stopal spoštljivo in tiho pred oltarjem. Da je bil spoštovan in priljubljen, je pokazala velikanska množica ljudi, ki je prihitala na dan pogreba od blizu in daleč, da ga spremlja k zadnjemu počitku. Zvestemu članu našega izobraževalnega društva je društveni moški pevski zbor na grobu in pri maši pel ganljive žalostinke. Vsem nam ostane za zgled in ga ohranimo v najboljšem spominu. Žalujoci ženi in rejenki naj je v tolažbo to, „kar križ nam sveti govori, da vidimo se spet nad zvezdami“. Njemu pa večni mir in pokoj!

Radiše. (Novi zvonovi.) Svetovna vojna je tudi nam ugrabila tri zvonove in pustila samo enega. Pred par leti smo dobili velik nov zvon, kaj pomaga ko sta bila v našem mogočem stolpu šele dva. Letos smo naročili še dva zvana, da imamo tako popolno zvonjenje. V sedanjem času, ko se kmetom, posebno nam gorjancem tako slabo godi, bi mi sami gotovo ne zmogli potrebnega denarja. Toda našel se je velik dobrotnik v osebi mil. g. Janeza Vidovic, stolnega šolasta, ki je pri nas deloval kot župnik neumorno skozi 13 let. Od njega smo sprejeli izdatno vsoto za nova zvonova. Gosp. dobrotniku bodi na tem mestu izrečena prisrčna zahvala in Bog plačaj, kajti brez njegove podpore bi najbrž ne slišali tako kmalu štirih zvonov iz radiške cerkve. Hvaležni Radišani.

Tuce pri Radišah. (Smrtna kosa.) K večnemu počitku smo spremljali Janeza Košat, pd. Raderja. Bil je edini kovač v naši občini, star še le 46 let. Zavratna bolezen je priklicala njegovo smrt. Rajni je bil korenjak po telesu in tudi v vsakem drugem oziru. Vsakemu je rad pomagal ter posebno pri oboleli živini nadomeščal živinozdravnika. Zvesto je spolnjeval svoje dolžnosti kot kristjan in družinski oče. Čeravno je bil doma v nemčurškem Žrelcu, je ostal zvest svojemu narodu. On se ni sramoval, da ga je rodila slovenska mati, temveč ponosen je bil na njo ter ji ob grobu oskrbel celo slovensko petje, kar je v Žrelcu vendar nekaj nezaslišanega. Rajni je bil vedno dobre volje ter znal kratkočasiti celo družbo. Na praznik sv. Rešnjega Telesa je šel z velikim naporom zadnjekrat v cerkev. Ker vsled oslabelosti ni mogel hitro iti naprej, je rekel mimoidočim še vedno šaljivo: Le idite, moj avto je obstal. N. p. v m.!

Anton Leitgeb umrl. Sedem mesecev izza smrti svoje matere ter 8 dni po smrti svojega očeta je odšel v večnost naš rojak Anton Leitgeb, želez. uradnik u. p. in tajnik družbe dolenjskih železnic v Ljubljani, dne 11. avgusta t. l. po dolgi in mučni bolezni. Zapušča mlado vdovo in 5letno hčerkico. Rojen je bil pred 44 leti v Dobu pri Pliberku. Študiral je gimnazijo v Mariboru in železniško akademijo v Lincu. Služboval je kot železniški uradnik v Brežah in Podklostru, nato pri žel. direkciji v Trstu, po prevratu do svojega prostovoljnega upokojenja pa pri žel. direkciji v Ljubljani. Ostrino njegovega bistrega uma so čutili prviokrat pliberški in okoliški nemčurji na občnem zboru društva veteranov pri Homčarju. Kot drž. uradnik javno ni nastopal, zato je ostal širši javnosti več ali manj nepoznan. Tem več pa je delal na tihem. Vse je videl in čul, kar se je godilo v nasprotnem taboru. S svojim bistrim duhom je znal vse dogodke in njih posledice logično in pravilno presojeti. Zato ni čudno, da so ga največji nemški časopisi v Pragi in v Nemčiji izbrali za svojega stalnega dopisovalca. — Polno lepih načrtov je leglo z njim v prerani grob. — Korošci, ohranimo dragega pokojnika v blagem spominu, posebno pa Ti, njegova rojstna vas, Dob, kateri si se tudi po zaslugah pokojnika v narodnem oziru izkazal vreden svojega imena, trdno kot dobov les. — Žalujoci ženi naše iskreno sozalie!

SLOVENC!

Pomnite, da smo bili mi prvi na Koroškem

GOSPODARSKI VESTNIK

Izboljšano semensko žito.

Že od časa sem, ko je avstro-ogrsko monarhija razpadla in poleg drugih nasledstvenih držav z rodovitnimi ravninami nastala samostojna avstrijska republika z verigami peščenih gorskih grebenov in velikimi mesti, ki porabijo velikanske množine živil na dan, se je že začelo misliti na to, kako povzdigniti avstrijsko poljedelstvo na tako višino, da bi se država kolikormogoče sama preživila. Kmečke pridelke zvišamo, o čemer je gotovo vsak poljedelec prepričan, z boljšim gnojenjem, z zatiranjem plevela ali kratko z boljšim obdelovanjem polja, s setvijo s sejalnim strojem, ki polaga zrno za zrnem v enako razdeljenih vrstah v zemljo in na številne druge načine.

Praktični poljedelci in gospodarski učenjaki so začeli vzgajati semena žitaric. Kakor kmet kot živinorejec izbira za pleme samo najboljša teleta, prasca, ker je dobro prepričan, da se samo iz najboljših živali da nekaj izkupiti. Nekateri poljedelci in poljedelski strokovnjaki so torej začeli isto izbiranje pri žitu. Izbirali so na svojih poljih najlepše klasje. Ko so posejali zrno tega klasja, so iz tega zopet izbrali najboljšo in dosegli tudi še potem, ko so sejali to izbrano žito na veliko, do dvojni pridelek prejšnje žetve neizbranega žita. Seveda ima vsaka pokrajina svoje vrste, ki predstavljene v drugo pokrajino z drugim podnebjem, zemljo itd. lahko popolnoma odpovedo.

V tekočem letu so se kmetje tudi moje domače občine zanimali za ta pojav gospodarskega napredka in gotovo ena četrtnina naših kmetov je lansko jesen sejala koroško žlahtno rž (Kärntner Edelroggen), ki jo je potom zbiranja, ali da se izrazim z mednarodnim izrazom, potom selekcije vzgojil g. Pavlik, ravnatelj kmetijske šole na Hoprišanu pri Velikovcu. Poizkus se je popolnoma obnesel in letos bodo dotičniki sejali samo koroško žlahtno rž. Natančnih podatkov sicer nimam, ali vsak, ki jo je sejal, mi zatrjuje, da je pridelek koroške žlahtne rži dosti boljši kakor domače. Popolnoma umevno. Domača rž je mešanica in nikoli ne kaže enotnega klasja. Vedno vidimo večje in manjše klasje. Ako sejemo rž iz izbranega večjega klasja, nam pamet sama pravi, da bomo pridelali več.

Radi tega toplo priporočam našim kmetom, ki še sejejo domačo rž, da si nabavijo koroško žlahtno rž potom kmetijskih podružnic, ker so večja naročila cenejša. A. M.

Skrb za travnike. Peljal sem se skozi Švico. Ker je naprednost Švicarjev znana, me je seve zanimalo, kakšne so kmetije in kakšna so polja in travniki. Hiše so priprosto zidane a zelo čedne. Polja se vidi malo, zato pa temveč travnikov, vidi se, da so mnogi teh travnikov bili nekdanj njeve. Opustili se tedaj pridelovanje žita. Kjer je še stal oves, sem ponekod tudi videl dovolj plevela vmes kakor pri nas. A nekaj nisem videl, zanemarjenih travnikov. Vsi so obdelani, če tudi zemlja sama na sebi ni bogve kaj, je plitva, spodaj pa pesek. Kar pa hočem posebej povdarjati, je to, da sem pri vsaki kmetiji videl voz za gnojnico. Ker je ravno prenehal dež ko sem se vozil iz Berna, sem kljub brzine vlaka gotovo videl šestkrat gnojiti z gnojnico. Tako se Švicarji zavedejo njenega velikega pomena za travnike. Zato naj se tudi pri nas vedno bolj upoštevata. Pri mleku in živini je še nekaj dohodkov, zato naj se gleda na to, da bo obilo in dobre krme. Zemlja iz nič ne more dati nič, za to se ji more dajati vsega, kar je že porabila, da trave spet morejo rasti. Travniki potrebujejo dušika (Stickstoff), kalija, fosforja in apna. Vse to ima kmet lahko doma. Gnojnica ima v sebi veliko dušika in kalika, premalo fosforja in apna. Kar ima gnojnica premalo apna in fosforja, se pomaga s pepelom od lesa ali pa s tem, da se včasih pognoji še ali s superfosfatom ali kostno moko, ali tomaževo žlindro. Glavno pa je za zemljo, da dobi dovolj dušika in kalija, za to pa je kakor nalašč gnojnica. Važna je posebno zavoljo tega, ker se dobiva z malimi stroški doma in ni treba nakupovati umetnih gnojil z dušikom

in kalijem. Ker so travniki sila hvaležni za gnojenje z dušikom, mora biti skrb vsakega gospodarja, da ujame prav vso gnojnico v korist svojemu gospodarstvu. Skrajno zanikerni moré biti tedaj gospodar, ki hladnokrvno gleda kako mu odteka gnojnica po vaških potih, ko bi jo mogel vendar tako koristno porabiti na svojih travnikih. Najugodnejši čas za gnojenje z gnojnico sta jesen in zgodnja pomlad. Razpeljati se more gnojnica po travnikih tudi pozimi, ako svet ni zamrzal, ker bi sicer utegnila uteči s travnika. Poslužujmo si tudi pri svojih gospodarstvih domačih gnojil, ker za umetni gnoj nimamo denarja da si zboljšamo pridelke krme in s tem dohodke.

Nazadovanje konjereje. Iz poročila deželnega kulturnega sveta, ki je imel svojo zadnjo sejo na Osojskih Turah dne 26. avg., povzamemo, da je konjereja silno nazadovala. Leta 1923 so gnali k žrebcu še 7302 kobil, leta 1927 pa le 3250. Leta 1923 je bilo žrebet še okoli 4400, leta 1927 pa le še okoli 2000. Ker je konjereja tako nazadovala, upa deželni kulturni svet, da bo konjev začelo primanjkovati in s tem se bo kupčija s konji zboljšala, od česar bodo imeli dobiček taki kraji, ki so navezani na konjerejo. Pred kratkim se je ustanovila avstrijsko-bavarska zveza za konje noriške pasme, kar bo na prodajo takih konjev gotovo godno uplivalo. Reja lahkkih konjev pa nima nobenih izgledov na zboljšanje, ker jih bo avto vedno bolj izpodrival.

Pameten župan. Blizu Celovca je bilo v eni občini veliko pomanjkanje delavcev in mnogo brezposelnih. Vsak delavec je le čakal, da je imel potrebne tedne, da dobi podpore. Ko je imel enkrat podporo, pa se je branil vsakega dela, da ne zgubi podpore. Zato je kmetom silno primanjkovalo delavcev za poljska dela. Kaj naredi župan? Zaveda se, da je brezposelna podpora namenjena le takim, ki dela ne morejo dobiti, a ne delamrznežem. Zato nobenemu, ki je bil zmožen za poljsko delo, ni več potrdil brezposelnosti in stem niso dobili več podpore. Kaj je bilo? Vsak tak si je brž našel delo in kmetje so imeli za silo delavcev. Da bi takega župana posnemali vsi drugi, precej manj bi se izmetalo denarja za podpore, nobeden bi ne stradal in v resnici potrebnim brezposelnim bi podporo vsak iz srca priročil.

Premiranje konjev se vrši letos: V Grabštanju 16. septembra ob 8. uri zjutraj; v Šmohoru 17. septembra ob 9. za noriško pasmo. **Premiranje bikov se vrši:** V Kožentavri dne 7. oktobra ob 9. dop. za rdečo pasmo; v Velikovcu pa se vrši 21. septembra ob 9. dop. za belo pasmo združeno s pregledovanjem krav in junic.

Deželna vlada je izdala razglas glede potrjevanja plemenskih bikov za letošnjo jesen. Vse naše gospodarje opozarjamo na ta razglas, ki bo nabit pri vsaki občini in gotovo tudi primerno razglašen.

Tržne cene. Velikovec, 31. avgusta. Pitani voli 1,30—1,50, biki 1,10—1,30, vprežni voli 1,20—1,30, junci in junice 1,10—1,30, krave 0,80—1,20, teleta 1,60—1,80, prašiči za rejo 2—2,20 za kg žive teže. Žito: pšenica 38—40 grošev, rž za setev 42 g, oves 27—28 g, ječmen 29—33 g, leča 40 g, krompir 10—12 g za kilogram. Apno 65 g. — Celovec, 1. sept. Voli 1,10—1,20, krave 1—1,35, prulenkí 2 do 2,50, prašiči za rejo 2—2,50 S.

Denar 1. septembra na Dunaju: 1 dolar 7,05, nemška marka 1,68, francoski frank 0,27, lira 0,38½, dinar 0,12½, češka krona 0,21, švicarski frank 1,36 šilingov.

RAZNE VESTI

Slovenci v Italiji. V Gorici je obhajal dne 26. avgusta zlato mašo priljubljeni nadškof dr. Sedej v svoji nadškofijski cerkvi na Travniku. Ta cerkev še sedaj nosi mnogo znamenj prestale vojne. V svojem govoru se je 73letni, a čili nadškof spominjal trpljenja goriških Slovencev, kako so bili razgnani po svetu kot begunci, s kakšno težavo so spet pozidali svoje domove, svoje cerkve in župnišča ter obnovili svoje versko življenje. Sedaj spet delujejo Ma-

rijine družbe in izobraževalna društva. Posebej pa si škof prizadeva, da škofija dobi dovolj domačih duhovnikov. V zahvalo za ta trud mu je na dan zlate maše Goriško ljudstvo poklonilo za vzgojo mladih duhovnikov velk dar, ki so ga nabirali po vseh župnijah. — Mussolini se zelo zanima za utrditev meje med Italijo in Jugoslavijo na Goriškem in Kranjskem. Dne 25. avgusta si je ogledoval sam, kako napredujejo dela. V desetih avtih se je pripeljal v spremstvu generalnega štaba. V Ilirski Bistrici si je ogledal novo karabiniersko vojašnico, ravno tako ono v Trnovem. Najbolj pa se je zanimal za cesto na Snežnik (gora ob Cerknškem jezeru, ki daleč na okoli obvlada ozemlje). To cesto gradijo laški inženjerji in vojaki in je izključno vojaškega pomena. Pripravljajo se tedaj na novo vojsko. — Iz Krkavcev v Istri je tekom petih let bežalo 5 duhovnikov, med temi celo dva Italijana, ker jim fašisti niso dali miru. Ti so hoteli na mah tudi cerkev poitaljančiti. Ker je ljudstvo izključno slovansko, so se duhovniki držali predpisov katoliške cerkve, ki zapoveduje rabo domačega jezika. Dalj časa je sedaj župnija brez duhovnika. To je prisililo fašiste, da so morali sami iti prositi škofa v Trst, da jim pošlje duhovnika, a škof jim ne more ustreči, ker si nobeden duhovnik ne upa v gnezdo fašistov. Vidimo podobno kot pri nas na Rudi. Domačina Slovenca so hoteli umoriti, vsakega 5. v mesecu so ga odganjali, dotlej da je šel. Po tem je prišel Nemeč, odšel je, ker ni bil kos razmeram. Letos so preganjalci sami prišli prosit škofa v Celovec za duhovnika, ki bi znal slovensko, a dobili so odgovor, da nobeden noče prositi za faro, če tudi je že dvakrat bila razpisana.

Delavska zbornica objavlja statistiko strokovno organiziranih delavcev. Po njej so socialni demokratje od leta 1921., ko so dosegli višek, do danes nazadovali za 30 odstot. Dočim je njihov stalež leta 1921. znašal 1.079.777, znaša letos le še 756.392 članov.

Za tiskovni sklad so darovali: Wieser Janez, Slov. Plajberk, 3 S; Poljanec Vinko, Škocijan, 10 S; naročniki iz Železne Kaple 2 S; Pečnik Janez, Železna Kapla, 1 S; Maloška zbirka 7 S; Izobraževalno društvo Dobrla vas mesto venca na grob čg. Randlna 10 S; neimenovan iz Vetrinja 1 S; Rovišnjak Miha, Št. Peter, 1 S; Tone Sloki, Celovec, 1 S; Ogriš Tomaž, Žerjav, 10 dinarjev. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Listnica uredništva. T. Matko K. Hvala za poslano! Ob priliki porabimo in se priporočamo še za naprej. — **Bistrica.** Hvala za poročilo, smo že od druge strani sprejeli.

V najem

101

se da manjše posestvo z 20 birnov poselve z vsejano ozimino ter s semom drugih žit. Odda se z živim in mrtvim inventarjem (4 govedi in poljsko orodje). Na posestvu se lahko redi 5 do 6 glav živine. Nahaja se v bližini nad Mohličami. — Več se izve pri Andreju Hribar-ju, Zablate, pošta Tainach.

Vabilo

Slovensko izobraževalno društvo
v Globasnici

vabi tem potom vse prijatelje poštenih zabav in tudi vse one romarje, ki pridejo k sv. Rozaliji na dan „Rozalskega žegnanja“, to je

18. septembra ob 1/2 4. uri pop.

na Igro

„Za pravdo in srce“

Med in po igri prepeva
moški pevski zbor
iz Medgorij

ODBOR

Inserirajte v Koroškem Slovencu!